

Wij springen niet zo hoog en wij lopen niet zo ver - zo zijn we Gods schepselen

De mens leeft een 'broos bestaan', betoogt Willem Maarten Dekker in zijn boek *Dit broze bestaan*. Wie daaraan wil ontsnappen, doet iets heel onverstandigs, leidt Dekker af uit het Bijbelse scheppingsverhaal.

Recensie

Tjerk de Reus

De schepping is een hot thema geweest het afgelopen jaar, vooral dankzij een vernieuwend boek van theoloog Gijsbert van den Brink: *En de aarde bracht voort*. De discussie hierover, vooral in de wat meer behoudende kerken, heeft zich toegespitst op de verhouding schepping en evolutie. Interessant en belangwekkend, maar je raakt er op den duur ook wat op uitgekeken. Daarom is het nuttig dat Willem Maarten Dekker (1976), theoloog en gemeentepredikant, een heel ander type boek over God als Schepper heeft geschreven: *Dit broze bestaan*.

Hoewel hij geregeld met Van den Brink en met creationisten in discussie gaat, trekt hij toch het geloof in God de Schepper in een ander kader. En dat is vooral een Bijbels kader - hij schrijft uitvoerig over de scheppingsverhalen uit de eerste hoofdstukken van Genesis. Maar dat niet alleen. Dekker schenkt ook aandacht aan 'de mens als geheimenis' zoals psalm 8 dit schetst, aan de vraag naar de goedheid van God zoals die in het Bijbelboek Job aan de orde is en aan het 'zuchten' van de schepping uit Romeinen 8. Al met al een veelkleurig geheel. Dekker schrijft trefzeker en vaak ook humoristisch, en wat het belangrijkste is: met een scherp besef van het theologische gewicht van de dingen die ter sprake komen.

Populisme

Het grote middendeel van het boek bestaat uit twaalf hoofdstukken van veelal beperkte omvang; het lijkt erop dat die teruggaan op gehouden preken. Deze hoofdstukken zijn het meest toegankelijk voor een breed lezerspubliek.

Het boek opent met een principiële beschouwing over 'weten-geloven-denken'. Aan het slot is een beschouwing te vinden over 'Scheppen en evolutie', naast een lang en

prikkelend hoofdstuk over maatschappelijk pluralisme en populisme. Voor het populisme voert Dekker in zekere zin een pleidooi: hij kritiseert het globalisme en benoemt problemen die met een multiculturele samenleving verbonden zijn. Kortom, een boek met stevige inhoud, waarin de auteur nadrukkelijk morrelt aan allerlei breed gedragen overtuigingen.

Zijden draadje

Het is aantrekkelijk om Dekkers pleidooi ten gunste van het populisme te bespreken, omdat dit nogal stekelig is en veel vragen oproept. Maar zijn hoofdstuk daarover is te omvangrijk voor een korte impressie. Daarom vestig ik hier, ter illustratie van hoe Dekker theologie beoefent, de aandacht op de notie van 'kwetsbaarheid'. Of zoals hij het zelf noemt: 'de mens die aan een zijden draadje hangt'.

Je zou zeggen: hier gaat het om de 'gevalen' mens, die volgens de berichten van Genesis de zondeval heeft veroorzaakt en een sterfelijk wezen is geworden. In het paradijs immers was alles volmaakt. Maar precies hierbij zet Dekker een reeks kritische kanttekeningen die het beeld helemaal laten kantelen. De mens zoals geschetst in de eerste hoofdstukken van Genesis is juist bijzonder kwetsbaar: hij is uit stof gevormd. Daarmee ligt het accent op 'de broosheid van het bestaan'. Dekker: 'Wij springen niet zo hoog, wij lopen niet zo ver. We tobben wat af met onze samenleving, ons gezin, ons werk, ons lichaam. Zo zijn we Gods schepselen.'

De mens is gemaakt van stof en dat noemt God 'zeer goed'. Klinkt dat paradijselijk? Dekker: 'Als Adam een kokosnoot op zijn hoofd had gekregen, had hij een dikke bult gehad.' Daarbij zijn Adam en Eva naakt - niet alleen een teken van onschuld, ook van 'het kwetsbare, het tere'. En dan de hof waarin zij wonen: een mooie oase in de woestijn, maar daarbuiten valt niet te leven. Bovendien moet de hof bewerkt worden, anders groeit het

Tegenwoordig vinden wij het vaak pas 'goed' als wij niemand meer nodig hebben. Ook God niet. Het begin van het Bijbelboek Genesis richt zich juist op de kwetsbaarheid en afhankelijkheid van de mens. Foto: Shutterstock

Bij de notie dat het in het paradijs volmaakt was, zet Dekker kritische kanttekeningen

onkruid Adam boven het hoofd.

Bevreemdend voor ons dat dit alles in Genesis 'goed' wordt genoemd, vindt Dekker: 'Voor ons is het pas goed als wij niemand meer nodig hebben. Ook God niet.' En zo gaat het verder in zijn commentaar op het begin van Genesis, met een focus op de kwetsbaarheid en afhankelijkheid van de mens.

In dit kader komen ook de twee bekende bomen ter sprake die in het paradijs staan: 'Van de ene boom mag je niet eten, als je in leven wilt blijven, maar van de

andere moet je juist eten, om in leven te blijven. Zo zeggen beide bomen hetzelfde: jij kunt jezelf niet redden.'

Die kwetsbaarheid is ook een geliefd thema in de hedendaagse cultuur. Dekker wijst op de publicaties van Brené Brown, waarin kwetsbaarheid als kracht wordt gezien. Maar dit type kwetsbaarheid vindt Dekker toch te mager, omdat het de verantwoordelijkheid voor ons eigen bestaan onvoldoende erkent. Wat hem betreft luidt de diagnose: 'In onze hele moderniteit, waarin wij onze broosheid hebben trachten te dempen, zijn we ook gevlucht voor deze God die ons broze bestaan gewild en gedeeld heeft.'

Beesten

In zijn inleiding schrijft Dekker dat hij verschillende taalregisters bespeelt in dit boek: er zijn stukken waarin hij stevig theologiseert, er zijn verhalende onderdelen, hij citeert gedichten en vertelt anekdotes. Dit is noodzakelijk, vindt hij, omdat theologische vragen vaak heel complex zijn.

Dat is een innemende gedachte. Dekker slaagt er inderdaad in om steeds te laten zien hoe diepgaand de vragen zijn die de Bijbel oproept, als je tenminste durft te gaan lezen zonder standaardantwoorden bij de hand te houden.

Maar het kan niet alle kanten op bij Dekker. Hij staat duidelijk in de lijn van het klassieke christendom. God als Schepper is voor hem een zaak van diepe eerbied, nederigheid en hoop. In zijn alledaagse en aansprekende taal verwoordt hij dat zo: 'Wij mensen zijn de ergste beesten die er zijn, maar God houdt vol dat wij mensen zijn.' Dat is scheppings-theologie voorbij de beleefdheidsseti-quette.

Dit broze bestaan. Over het geloof in God de Schepper. Willem Maarten Dekker. Boeken-centrum. 19,99 euro

